

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKAV KOŠICIACH
FAKULTA VEREJNEJ SPRÁVY

Teória a prax verejnej správy

Recenzovaný zborník príspevkov
z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov
16. február 2024

KOŠICE 2024

TEÓRIA A PRAX VEREJNEJ SPRÁVY

Recenzovaný zborník príspevkov z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov, ktorá sa uskutočnila dňa 16. februára 2024 (online prostredníctvom MS Teams).

ZOSTAVOVATELIA:

doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

JUDr. Martina Kantorová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

PhDr. Jana Volochová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Mgr. Viktória Ferková

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

ODBORNÍ GARANTI KONFERENCIE:

doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Ing. Eva Výrostová, PhD., univerzitná docentka

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

doc. JUDr. Peter Molitoris, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

ORGANIZAČNÝ VÝBOR KONFERENCIE:

Mgr. Viktória Ferková

Mgr. Frederika Fogašová

Ing. Michaela Lukačínová

Mgr. Vitalii Horovenko

Mgr. Patrik Fajak

Mgr. Ivana Lehotay Pandová

RECENZENTI:

doc. PhDr. Lenka Lachytová, PhD., MBA.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

JUDr. Róbert Gyuri, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Ing. Eva Mihaliková, PhD., univerzitný docent

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

doc. Ing. Anna Čepelová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Mgr. PhDr. Rastislav Král, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

PhDr. Darina Koreňová, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Mgr. Jozef Andrejčák, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Ing. Zuzana Hrabovská, PhD.

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Tento text je publikovaný pod licenciou Creative Commons 4.0 - CC BY NC ND („Uveďte pôvod – Nepoužívajte komerčne - Nespracovávajúte“)

Za odbornú a jazykovú stránku tohto zborníka zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

Dostupné od: 15.11.2024

Umiestnenie: www.unibook.upjs.sk

ISBN 978-80-574-0365-4 (e-publikácia)

Predhovor

Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach dňa 16. februára 2024 zorganizovala už v poradí 9. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov pod názvom „**Teória a prax verejnej správy**“. Konferencia bola organizovaná dištančnou formou prostredníctvom aplikácie Microsoft Teams. Prostredníctvom medzinárodnej vedeckej konferencie dáva Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach každoročne príležitosť doktorandom a mladým vedeckým pracovníkom, aby v priateľskej atmosfére zdieľali a konfrontovali svoje poznatky, skúsenosti, zistenia a námety s kolegami nielen zo Slovenskej republiky, ale i zo zahraničia.

Prezentované príspevky sa svojim obsahom venujú širokej škále aktuálnych problémov, ktorým v súčasnosti verejná správa čelí. Autori vo svojich príspevkoch venovali pozornosť problémom verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky i v komparácii s inými štátmi Európskej únie. Príspevky nahliadajú na verejnú správu tak z hľadiska právneho, sociálneho, politologického i ekonomického, a neboli opomenuté tiež otázky týkajúce sa fungovania miestnej a regionálnej samosprávy.

Súčasťou recenzovaného zborníka príspevkov z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov je 21 príspevkov doktorandov zo Slovenskej republiky a Českej republiky. Študenti doktorandských študijných programov preukázali svoju odbornosť, ktorú deklarujú kvalitou vedeckého spracovania svojich príspevkov.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa podieľali na príprave konferencie a na príprave tohto zborníka vedeckých prác.

doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.

dekan

Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

OBSAH

VPLYV INTERVENCIÍ VEREJNEJ SPRÁVY V PANDEMICKOM OBDOBÍ NA NÍZKOPRÍJMOVÉ SKUPINY OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vitalii HOROVENKO 7

OCHRANA SÚKROMIA ŠTUDENTOV, ETICKÉ A PRÁVNE ASPEKTY POUŽÍVANIA KAMEROVÝCH SYSTÉMOV NA ŠKOLÁCH PODĽA NARIADENIA GDPR

Viktória FERKOVÁ 18

PRÁVO NA SPRAVODLIVÝ PROCES VS. BEZPEČNOSŤ ŠTÁTU V ROZHODOVACEJ ČINNOSTI EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Tomáš ČIČMANEC 29

POSTIŽITELNOSŤ ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ V ZAŘÍZENÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB Z POHLEDU VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

Tereza HANELOVÁ 54

SLOBODA VEDECKÉHO BĀDANIA A UMENIA VS. PLAGIĀTORSTVO

Simona KARAFOVÁ 63

NEŠTANDARDNÉ INŠTITÚTY V NEŠTANDARDNEJ DOBE – NÚDZOVÝ STAV, VÝNIMOČNÝ STAV, MIMORIADNA SITUĀCIA

Patrik MĀrio ČERŇANSKÝ 72

KOMPARĀCIA VYBRANÝCH ASPEKTOV INFORMAČNÉHO PRĀVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE, ČESKEJ REPUBLIKE A POĽSKU

Patrik FAJAK 84

POMOC OBETIAM TRESTNÝCH ČINOV V KONTEXTE PREVENIE A VYBRANÝCH PREVENTÍVNYCH AKTIVĪT

Martina KUREJOVĀ 92

VYUŽITIE VYBRANÝCH MODELOV SYSTÉMOVÉHO PRĪSTUPU V SOCIĀLNEJ PRĀCI S RODINAMI

Lucia RENDEKOVĀ a Elena GAŽIKOVĀ 108

NEDOKONALOSŤ PRĀVNEJ ŪPRAVY V KONANĪ O ZĀZNAME

Lucia FILAGOVĀ 116

VYBRANÉ FAKTORY KONTRAHOVANIA A ICH VPLYV NA KONTRAHOVANIE
VO VEREJNOM SEKTORE

Kristína MURÍNOVÁ..... 126

HLASOVANIE POŠTOU V PREDČASNÝCH PARLAMENTNÝCH VOĽBÁCH
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKU 2023 – POZITÍVNE ASPEKTY A MOŽNÉ
NÁVRHY NA ZLEPŠENIE

Frederika FOGAŠOVÁ..... 138

ZÁSADA *NE BIS IN IDEM* V ZMYSLE ENGELOVSKÝCH KRITÉRIÍ

Elena LAZORÍKOVÁ..... 147

REFORMA SÚDNEJ MAPY V PRAXI

Dominik ČIPKA a Tereza ŠALKOVÁ..... 154

MEDZINÁRODNOPRÁVNE A ÚSTAVNOPRÁVNE ŠTANDARDY
OBMEDZOVANIA ĽUDSKÝCH PRÁV V KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH

Diana HORŇÁKOVÁ..... 163

DETENCIA AKO NÁSTROJ ŠTÁTU K OCHRANE SPOLOČNOSTI

Barbora KLÚČIKOVÁ..... 176

VYUŽITEĽNOSŤ DÔKAZNÝCH PROSTRIEDKOV Z TRESTNÉHO KONANIA
V RÁMCI SPRÁVY DANÍ

Anna STANOVÁ..... 185

ŽIVOTNÉ MINIMUM V KONTEXTE CHUDOBY AKO SOCIÁLNEJ UDALOSTI V
PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY AKO DEMOKRATICKEHO ŠTÁTU

Ivana LEHOTAY PANDOVÁ..... 196

ŠTÚDIA UDALOSTI KRYPTOMENY BITCOIN VO VZŤAHU K S&P 500

Ivana PRISLUPČÁKOVÁ..... 206

EURÓPSKA ZELENÁ DOHODA A SLOVENSÁ REPUBLIKA: SPOLUPRÁCA PRE
UDRŽATEĽNÚ BUDÚCNOSŤ

Michaela LUKAČÍNOVÁ..... 213

ROZHODOVANIE STAVEBNÉHO ÚRADU S POUŽITÍM MODERNÝCH
TECHNOLÓGIÍ

Radka SEMANCOVÁ..... 225

VYBRANÉ FAKTORY KONTRAHOVANIA A ICH VPLYV NA KONTRAHOVANIE VO VEREJNOM SEKTORE

FACTORS OF CONTRACTING OUT AND THEIR INFLUENCE ON CONTRACTING IN THE PUBLIC SECTOR

Kristína MURÍNOVÁ

Abstract

Findings of domestic and foreign authors on the topic of contracting out public services in the 21. century point to an unclear effect of contracting out on the cost of public services. Studies turn to factors, which can influence contracting out – whether the cost effectiveness of quality of the service. The aim of the paper is to identify the effect of 3 factors – contracted service market concentration, transaction costs connected with contracting and consumer sensitivity to market competitiveness. The paper analyzes the effect of these factors through the examination of existing studies and in the case of market concentration analyzes the effect of the factor in the environment of Slovak municipalities. Through the analysis of the environment of slovak municipalities, we find that market concentration is very high and unless we differentiate between 2 types of producers, we find no effect of this factor on contracting out. Transaction costs and consumer sensitivity to market competitiveness were analyzed through a literature review of the current studies, upon which we identify the possible methodology for future primary research. Transaction costs, based on the findings of different studies, prove to be difficult to measure and in cases where this was possible, they are very high. Consumer sensitivity to market competitiveness can have an effect on the decision making of the municipality during the procurement process.

Key words: *contracting public services, market concentration, Herfindahl-Hirschman index, transaction costs, user sensitivity to changes on the market*

Úvod

Štúdia sa zaoberá problematikou kontrahovania služieb vo verejnom sektore a vybraných faktorov, ktoré kontrahovanie môžu ovplyvniť. Podľa výsledkov štúdií kontrahovania v podmienkach SR (Mikušová Meričková a Sičáková-Beblavá, 2008, Balážová, 2006, Nemeč, 2012, Nemeč a kol. 2016, Mikušová Meričková, 2020, Mikušová Meričková, Mališová a Murínová, 2022a, Mikušová Meričková, Mališová a Murínová, 2022b) ide o často využívaný spôsob

zabezpečenia služieb, avšak pozitívny dopad na náklady či kvalitu kontrahovanej služby nie je možné potvrdiť (Bel, Fageda a Warner, 2010, Bel a Rosell, 2016, Dijkgraaf a Gradus, 2013, Simões, Cruz a Marques, 2012). Preto novšie štúdie (Bel, Fageda a Warner, 2010, Petersen, Hjelmar a Vrangbæk, 2018, Bel a Rosell, 2016) poukazujú na potrebu skúmania faktorov, ktoré môžu kontrahovanie ovplyvniť. Cieľom práce je zistiť, ako koncentrácia trhu, transakčné náklady a senzitivita spotrebiteľa na zmeny ponuky na trhu plývajú na kontrahovanie služieb vo verejnom sektore. Práca pomocou teoretických východísk 3 faktorov – koncentrácie trhu, transakčných nákladov a senzitivity spotrebiteľa na zmenu ponuky na trhu – a analýzy faktoru koncentrácie trhu v prostredí slovenských municipalít identifikuje možný vplyv týchto faktorov na kontrahovanie.

1 Teoretické východiská

V posledných rokoch sa domáce a zahraničné štúdie od ponímania kontrahovania ako o ideálnom spôsobe zabezpečenia služieb dištancujú. Štúdie autorov Bel, Fageda a Warner (2010), Petersen, Hjelmar a Vrangbæk (2018) alebo Bel a Rosell (2016) poukazujú na nedostatok prác, ktoré v analýze nákladovej efektívnosti kontrahovania sledujú ukazovatele ktoré kontrahovanie môžu ovplyvniť. V tejto kapitole skúmame 3 vybrané faktory kontrahovania.

1.1 Koncentrácia trhu

Koncentrácia trhu a jej vplyv na kontrahovanie je prvým z faktorov ovplyvňujúcich kontrahovanie. V súčasnosti sa jej vplyv skúma najčastejšie na službe zber a odvoz tuhého komunálneho odpadu (TKO), či už doma alebo v zahraničí. Väčšina štúdií využívala pri analýze vplyvu koncentrácie trhu Herfindahl-Hirschmanov index. Mnohé z nich – či už doma alebo v zahraničí – upozorňujú na vysokú koncentráciu trhu sledovanej služby, ako napríklad Bel a Costas (2006), Dijkgraaf a Gradus (2006), Soukopová, Malý a Ficek (2013), Gradus, Schoute a Dijkgraaf (2018), Di Foggia a Beccarello (2021), Mikušová Meričková, Mališová a Murínová (2022a), Mikušová Meričková, Mališová a Murínová (2022b). Na jednej strane sú štúdie, ktoré boli schopné potvrdiť, že s vyššou koncentráciou trhu prichádzajú aj vyššie náklady na kontrahovanie danej služby - Soukopová a Vaceková (2015), Pavel a Slavík (2017), Di Foggia a Beccarello (2021). Na druhej strane stoja štúdie autorov Bel a Costas (2006), Dijkgraaf a Gradus (2006), Massarutto (2007), Soukopová a Malý (2012), Soukopová, Malý a Ficek (2013), Gradus, Schoute a Dijkgraaf (2018), ktorí nedokázali potvrdiť vplyv koncentrácie trhu na kontrahovanú službu. V ostatných štúdiách sú výsledky nejednoznačné alebo protichodné. Medzi možné spôsoby, ako zvýšiť nákladovú efektívnosť kontrahovania je skrátenie zmluvného obdobia (Bel a Costas, 2006, Bel a Fageda, 2011, Mikušová Meričková, Mališová a Murínová, 2022a) alebo uzatváranie zmlúv s inou verejnou organizáciou (Bel a Fageda, 2011, Mikušová Meričková, Mališová a Murínová, 2022a).

Soukopová, Malý a Ficek (2013) zistili, že vplyv konkurencie na ceny bude vyšší pri obciach, ktorých susedia sú v zmluvnom vzťahu s inou firmou a vzniká teda predpoklad nižších marginálnych nákladov spomenutej firmy v prípade, že bude expandovať.

1.2 Transakčné náklady

Perunović a Pedersen (2007) označujú teóriu transakčných nákladov ako jednu zo základných ekonomických teórií využívaných v literatúre o kontrahovaní. Základnou otázkou teórie je podľa Geyskensovej, Steenkampa a Kumara (2006) to, či je transakcia efektívnejšie vykonaná v rámci firmy alebo mimo nej. Pri niektorých častiach transakcie je možné, že transakčné náklady vzrastú do takej výšky, že internalizácia bude efektívnejšou voľbou (Keane, Marx a Ricci, 2001, Ohlsson, 2003, Rho, 2013, Nemeč, Šumpíková, Orviská, Bušina a Grega, 2016). Na základe štúdií autorov Hirsch (1991) a Pavel a Vitek (2016) rozoznávame 3 druhy týchto nákladov: ex-ante náklady (príprava dokumentácie pre verejné obstarávanie, vyhlásenie verejného obstarávania, náklady na outsourcing sekundárnych služieb hodnotenie producentov), náklady počas vzťahu (vysvetľovanie a komunikácia) a ex-post náklady (riešenie sťažností, právne spory, monitoring producenta, náklady na nového producenta v prípade zlyhania toho starého). Petersen, Hjelmar a Vrangbæk (2018) hovoria o prvom zmluvnom období kontrahovania ako o období, v ktorom sú očakávané transakčné náklady najvyššie, keďže ide o obdobie učenia sa oboch zmluvných strán.

1.3 Senzitivita spotrebiteľa na zmeny ponuky na trhu

Teória v práci autorov Bertini, Wathieu a Iyengar (2012) a hovorí o tom že spotrebiteľia poznajú svoje preferencie kvality a ceny, avšak konečné rozhodnutie závisí od hustoty ponuky, resp. od množstva ponúkaných produktov. V prípade prítomnosti monopolu na trhu spotrebiteľ – v našom prípade municipalita – nemá na výber, avšak v prípade niekoľkých producentov na trhu je prioritou municipality znižovať náklady, preto sa častokrát rozhodujú na základe najnižšej ceny – toto sa potvrdilo aj vo vlastných štúdiách (Mikušová Meričková, Mališová a Murínová, 2022a). Existuje však aj ďalší trend v prípade prítomnosti viacerých producentov - spotrebiteľia majú vo zvyku kúpiť kvalitnejší produkt, zatiaľ čo nerozhodní spotrebiteľia pociťujú potrebu ďalej sa informovať. Výsledkom toho je zvýšenie hodnoty kvalitnejších produktov, ktoré sa stávajú populárnejšími, v očiach spotrebiteľa. Autori Parker a Lehmann (2014) a Salisbury a Feinberg (2012) opisujú túto situáciu ako zmiešané rozhodovanie, kedy spotrebiteľ musí uspokojiť niekoľko činiteľov – nižšiu cenu a vyššiu kvalitu.

2 Praktická časť

2.1 Metodika

V prvej časti práce skúmame dopad koncentrácie trhu na kontrahovanie služby zber a odvoz TKO pomocou primárneho výskumu. V tejto časti sme si stanovili 2 výskumné otázky:

VO1: Je trh verejnej služby zberu a odvozu TKO koncentrovaný?

Koncentráciu trhu služby zberu a odvozu TKO vo vybraných municipalitách budeme hodnotiť na základe Herfindahl-Hirschmanovho indexu, ktorý je najčastejšie využívaným indexom v domácich aj zahraničných štúdiách (Gradus, Schoute, Dijkgraaf, 2018, Dijkgraaf, Gradus, 2006, Mikušová Meričková, Mališová, Murínová, 2022a, Di Foggia, Beccarello, 2021) a dosahuje hodnoty na intervale $<0;10000>$, pričom hodnoty nad 2500 poukazujú na vysoko koncentrovaný trh s nízkym počtom producentov.

VO2: Ako vplýva koncentrácia trhu služby zberu a odvozu TKO na jej kontrahovanie?

Náklady kontrahovania sledujeme prostredníctvom výdavkov z rozpočtu municipality na zabezpečovanie služby prepočítaných na jedného obyvateľa a na výkonový ukazovateľ. Hodnotíme tiež charakter zmluvného vzťahu na základe stotožnenia sa municipalít s niekoľkými tvrdeniami: dodávateľ zvyšuje efektívnosť poskytovania služby, dodávateľ inovuje službu a využíva technológie, dodávateľ inovuje dizajn, resp. spôsob ponuky služby (marketingová inovácia), dodávateľ a obstarávateľ si navzájom dôverujú v plnení zmluvne zakotvených záväzkov a dodávateľ a obstarávateľ spoločne komunikujú a spolupracujú na riešení problémov

Objektom skúmania pre túto časť je výberový súbor 195 municipalít z Banskobystrického a Žilinského kraja. Údaje sa zbierali prostredníctvom elektronického dotazníku zaslaného všetkým municipalitám v týchto krajoch.

Druhá časť práce hodnotí dopad transakčných nákladov a senzitivity spotrebiteľa na zmeny ponuky na trhu na kontrahovanie na základe literárnej rešerše a navrhuje možnosti pre budúci výskum v prostredí Slovenskej republiky.

2.2 Výsledky a diskusia

2.2.1 Koncentrácia trhu

V nasledujúcej tabuľke sa nachádzajú namerané hodnoty Herfindahlovho-Hirschmanovho indexu pre jednotlivé sledované okresy.

Tabuľka č. 1: Namerané hodnoty HHI

Kraj	Okres	HHI	Počet zaznamenaných organizácií
Banskobystrický	Banská Bystrica	5987,65	2
	Brezno	3888,89	3
	Detva	7222,22	2
	Krupina	7551,02	2

	Lučenec	5450	2
	Revúca	10000	1
	Rimavská Sobota	4693,88	4
	Veľký Krtíš	6800	2
	Zvolen	4400	3
	Žarnovica	5000	2
	Žiar nad Hronom	10000	1
Žilinský	Dolný Kubín	7222,22	2
	Liptovský Mikuláš	7654,32	3
	Martin	10000	1
	Ružomberok	7551,02	2
	Tvrdošín	10000	1
	Žilina	10000	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe zistených hodnôt môžeme povedať, že trh služby zber a odvoz TKO na strednom Slovensku je vysoko koncentrovaný, teda ani v jednom z okresov sme nezaznamenali hodnotu HHI nižšiu ako 2500. Zaznamenali sme niekoľko okresov – Revúca, Žiar nad Hronom, Martin, Tvrdošín a Žilina – v ktorých municipality využívajú len jedného súkromného producenta služby. Na základe zistených hodnôt môžeme jednoznačne zodpovedať prvú výskumnú otázku: trh verejnej služby zberu a odvozu TKO koncentrovaný je podmienkach stredného Slovenska vysoko koncentrovaný, pričom priemerná hodnota koncentrácie trhu dosahovala hodnotu až 7 260.

Možno predpokladať, že vyššia koncentrácia trhu sledovanej služby so sebou prináša vyššie výdavky na kontrahovanie danej služby. V nasledujúcej tabuľke sa nachádzajú výsledné hodnoty ukazovateľov výdavky na 1 obyvateľa a výdavky na 1 tonu odpadu.

Tabuľka č. 2: ukazovatele výdavky na 1 obyvateľa a 1 tonu odpadu v sledovaných okresoch

Kraj	Okres	V na 1 obyvateľa	V na 1 tonu odpadu	HHI
Banskobystrický	Banská Bystrica	26,57€	144,84	5987,65
	Brezno	23,62€	119,76€	3888,89
	Detva	26,07€	202,12€	7222,22
	Krupina	23,40€	160,41€	7551,02
	Lučenec	22,25€	123,05€	5450
	Revúca	24,41€	178,81€	10000
	Rimavská Sobota	24,27€	161,10€	4693,88
	Veľký Krtíš	23,42€	148,98€	6800
	Zvolen	23,89€	192,89€	4400
	Žarnovica	26,78€	127,03€	5000
	Žiar nad Hronom	22,74€	130,14€	10000
	Žilinský	Dolný Kubín	18,96€	168,04€
Liptovský Mikuláš		23,32€	121,50€	7654,32
Martin		26,34€	152,02€	10000
Ružomberok		22,72€	102,42€	7551,02
Tvrdošín		14,32€	137,27€	10000
Žilina		24,09€	127,52€	10000

Zdroj: vlastné spracovanie

Najnižšie hodnoty prvého ukazovateľa dosiahli hodnotu 14,32€, a to v okrese s monopolom Technických služieb mesta. Najvyššie hodnoty ukazovateľ dosahoval v okresoch, v ktorých dominovali čisto súkromné spoločnosti. Pri pohľade na druhý ukazovateľ pozorujeme najnižšiu hodnotu výdavkov na 1 tonu odpadu v okrese s vysokou koncentráciou trhu a to vo výške 102,42€. Najvyššie hodnoty druhého ukazovateľa sme zaznamenali v okresoch, kde prevažujú čisto súkromné spoločnosti.

Na základe zistených hodnôt ukazovateľa pozorujeme niekoľko javov – technické služby miest majú najnižšie ceny za službu napriek tomu, že v danom okrese neexistuje pre ne iná konkurencia. Naopak najvyššie ceny boli zaznamenané v okresoch, kde službu zabezpečovali čisto súkromné spoločnosti. Preto sme ďalej skúmali rozdiely v prípade využitia 2 rôznych typov producentov. Zistili sme, že existujú rozdiely vo výdavkoch na kontrahovanú službu - výraznejšie ich vidíme pri ukazovateli výdavky na 1 obyvateľa, kde municipality využívajúce technické služby ušetrili viac ako 3 eurá na každého obyvateľa. Toto sa však nepotvrdilo v prípade výdavkov na 1 tonu odpadu, kedy sme v takmer všetkých prípadoch zaznamenali nižšie ceny v prípade využívania súkromnej spoločnosti.

V ďalšej časti analýzy sme skúmali zmeny charakteru zmluvného vzťahu z kontrolného na partnerský. Uvažujeme s tým, že v prípade nízkeho počtu producentov, resp. pri existencii monopolu k tejto zmene nedôjde. Úroveň kvality zmluvného vzťahu bola hodnotený na základe stotožnenia sa municipalít s vyššie uvedenými tvrdeniami.

Tabuľka č. 3: ukazovatele úrovne kvality kontrakt manažmentu v sledovaných okresoch

Kraj	Okres	Efektívnosť	Inovácie	Marketing	Dôvera	Komunikácia	HHI
Banskobystrický	Banská Bystrica	70,83	72,22	63,89	84,72	81,94	5987,65
	Brezno	45,83	41,67	41,67	75,00	87,50	3888,89
	Detva	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00	7222,22
	Krupina	90,00	90,00	85,00	90,00	90,00	7551,02
	Lučenec	72,50	73,81	65,48	88,10	90,48	5450
	Revúca	77,08	77,08	72,92	72,92	85,42	10000
	Rimavská Sobota	85,71	82,14	62,50	91,07	96,43	4693,88
	Veľký Krtíš	74,00	74,00	63,00	82,00	81,00	6800
	Zvolen	60,00	55,00	50,00	100,00	90,00	4400
	Žarnovica	68,75	50,00	50,00	81,25	93,75	5000
	Žiar nad Hronom	50,00	25,00	25,00	75,00	91,67	10000
Žilinský	Dolný Kubín	75,00	66,67	58,33	79,17	87,50	7222,22
	Liptovský Mikuláš	71,43	71,43	60,71	89,29	92,86	7654,32
	Martin	80,36	76,79	66,07	87,50	85,71	10000
	Ružomberok	57,14	53,57	57,14	71,43	71,43	7551,02

	Tvrdošín	75,00	83,33	66,67	91,67	100,00	10000
	Žilina	82,14	82,14	69,64	92,86	94,64	10000

Zdroj: vlastné spracovanie

Pri pohľade na prvé tvrdenie vidíme, že hodnoty nad 80% dosiahli 4 okresy. Pri pohľade na hodnoty HHI pre tieto okresy vidíme, že okrem jedného okresu ide o okresy s veľmi vysokou koncentráciou trhu, v dvoch prípadoch ide dokonca o monopoly. Naopak najhoršiu hodnotu dosiahol okres s najnižšou zaznamenanou hodnotou HHI z celého výberového súboru a to 45%. Druhé tvrdenie sa týkalo inovovania služby pomocou využívania nových technológií. Najlepšie hodnoty – nad 80% - boli až na jeden prípad zaznamenané v okresoch s veľmi vysokou hodnotou HHI. Najhoršie hodnoty boli zaznamenané v okresoch s najnižšou, ale aj najvyššou hodnotou HHI. Tretie tvrdenie skúmalo, či dodávateľ inovuje dizajn alebo spôsob ponuky danej služby. Hodnoty presahujúce 80% dosiahol len okresy s vysokou koncentráciou trhu a prevahou alebo monopolom súkromných spoločností. Najhoršie výsledky boli opäť zaznamenané v okresoch s monopolom, ale aj najnižšou HHI hodnotou za výberový súbor. Štvrté tvrdenie sa týkalo vzájomnej dôvery zmluvných strán. Tu sme zaznamenali veľmi dobré výsledky v porovnaní s predchádzajúcimi tvrdeniami, keďže v žiadnom okrese nebola zaznamenaná hodnota nižšia ako 70%. Najlepšie hodnoty dosiahli okresy, ktoré sa nachádzali na oboch koncoch intervalu zistených hodnôt HHI. Aj posledné tvrdenie, podobne ako predchádzajúce, zobrazuje výrazne lepšie výsledky pre všetky okresy oproti prvým trom. Tu hodnoty nad 93% dosiahli 4 okresy. Prvé dva majú relatívne nízku hodnotu HHI, na trhu zvyšných dvoch existuje monopol. Najmenej sa s tvrdením znovu stotožňuje okres s vysokou hodnotou HHI. Podobne ako v predchádzajúcej časti sme sa aj tu rozhodli ďalej skúmať rozdiely medzi dvoma typmi dodávateľa služby zber a odvoz TKO. Najväčšie rozdiely medzi výsledkami čisto súkromných spoločností a technických služieb miest vidíme pri prvých troch tvrdeniach a to v neprospech technických služieb. Na základe týchto zistení je možné odpovedať na druhú výskumnú otázku:

Samotná koncentrácia trhu nemá vplyv na kontrahovanie služby z pohľadú nákladov a úrovne kontrakt manažmentu. Vzhľadom na druhú časť analýzy a zistené rozdiely však konštatujeme, že je vhodné ďalej skúmať rozdiely v prípade, že zmluva je uzavretá so súkromnou spoločnosťou a v prípade, že je uzavretá s technickými službami mesta.

2.2.2 Transakčné náklady

Na základe teoretických východísk uvedených v prvej kapitole (Perunović a Pedersen, 2007, Keane, Marx a Ricci, 2001, Ohlsson, 2003, Rho, 2013, Nemeč, Šumpíková, Orviská, Bušina a Grega, 2016, Petersen, Hjelmar a Vrangbæk, 2018) vidíme, že transakčné náklady majú tendenciu dosahovať vysoké hodnoty, napriek tomu v podmienkach Slovenska vzniklo len niekoľko štúdií, ktoré ich

skúmajú. Preto v budúcom výskume budeme uvažovať s nasledujúcim výskumným predpokladom:

1. Transakčné náklady predstavujú významnú časť nákladov na kontrahovanie sledovaných služieb

Aby bolo kontrahovanie pre municipality skutočne výhodné, výška transakčných nákladov nesmie prevýšiť prínosy využívania kontrahovania nad interným zabezpečením. Súčasťou analýzy preto bude snaha o vyčíslenie týchto nákladov pomocou rozdelenia do 2 skupín podľa Hirscha (1991) – náklady vznikajúce pred uzavretím zmluvného vzťahu (príprava dokumentácie pre verejné obstarávanie, vyhlásenie verejného obstarávania,..) a počas zmluvného vzťahu (riešenie sťažností, monitoring producenta,...). Potom určíme podiel týchto nákladov na celkových nákladoch a pomocou existujúcich štúdií určíme, do akej miery ovplyvňujú schopnosť znižovania nákladov v prípade kontrahovania.

2.2.3 Senzitivita spotrebiteľa na zmeny ponuky na trhu

Na základe teórie autorov Bertini, Wathieu a Iyengar (2012) sa rovnako sústredíme na posledný z vybraných faktorov. Autori predpokladajú, že nízka koncentrácia trhu, teda väčšia ponuka pre municipality, znamená posun priorít municipality od minimalizácie nákladov na nsahu o maximalizáciu kvality a to napriek vyššej cene za kontrahovanie. Na základe tejto teórie budeme uvažovať s nasledujúcim výskumným predpokladom:

2. V prípade prítomnosti väčšej ponuky zo strán producentov sú municipality ochotné zaplatiť za kvalitnejšiu a drahšiu službu skôr ako v prípade vysoko koncentrovaného trhu s menšou ponukou.

Zistenie senzitivity spotrebiteľa na zmenu ponuky a kvality bude možné dosiahnuť pomocou komparácie preferencií municipalít počas výberu producenta služby s koncentráciou trhu. Vzhľadom na náš doterajší výskum a analýzu v podkapitole 2.2.1 máme k dispozícii dáta o koncentrácii trhu, ktoré bude možné s preferenciami porovnať.

Záver

Na základe výsledkov analýzy koncentrácie trhu bolo možné potvrdiť prvú výskumnú otázku a teda že trh služby zber a odvoz TKO je vysoko koncentrovaný. Tento záver sa zhoduje so štúdiami a autorov ako napríklad Djikgraaf a Gradus (2006), Bel a Costas (2006), Soukopová a Malý (2013), Gradus, Schoute a Djikgraaf (2018) alebo Di Foggia a Beccarello (2021). Možným riešením tohto problému je skrátenie zmluvného obdobia, čo by mohlo stimulovať konkurencieschopnosť na danom trhu. Na druhú výskumnú otázku sme nenašli jednoznačnú odpoveď – nepodarilo sa zistiť, že výdavkové ukazovatele a ukazovatele úrovne kvality kontrakt manažmentu sú závislé od koncentrácie trhu danej služby. Toto sa potvrdilo aj v prípade štúdií autorov Soukopová a Malý

(2013), Pavel a Slavík (2017), Gradus, Schoute a Dijkgraaf (2018) či Di Foggia a Beccarello (2021). Poukazujeme však na potrebu ďalej skúmať rozdiely medzi druhmi producenta, nakoľko boli zaznamenané rozdiely z výdavkového aj kvalitatívneho hľadiska. Druhú časť analýzy tvoril návrh metodiky pre budúci výskum na základe literárnej rešerše súčasných domácich a zahraničných štúdií.

Zoznam bibliografických odkazov

- BALÁŽOVÁ E. 2006. Benchmarking služieb miestnej samosprávy na Slovensku. Transparency International Slovensko. Bratislava : Adin. ISBN 80-89244-09-2.
- BEL G., COSTAS A. 2006. Do Public Sector Reforms Get Rusty? Local Privatization in Spain. In: The Journal of Policy Reform, roč. 9, č. 1, str. 1 – 24. ISSN 1384–1289
- BEL G., FAGEDA X. 2011. Big Guys Eat Big Cakes: Firm Size and Contracting In Urban and Rural Areas. In: International public management journal, roč. 14, č. 1, str. 4 – 26
- BEL, G., FAGEDA, X., WARNER, M. E. 2010. Is Private Production of Public Services Cheaper Than Public Production? A Meta-Regression Analysis of Solid Waste and Water Services. In: Journal of Policy Analysis and Management 2010, roč. 29, č. 3, str. 553 – 577. ISSN ISSN-0276-8739
- BEL, G., ROSELL, J. 2016. Public and private production in a mixed delivery system: Regulation, competition and costs. In: Journal of Policy Analysis and Management. 2016, roč. 35, č. 3, str. 533 – 558
- BENITO, B., GUILLAMÓN, M. D., BASTIDA, F. 2015. Public versus Private in Municipal Services Management. In: Lex Localis, roč. 13, str. 995–1018. ISSN 1581-5374
- BERTINI M., WATHIEU L., IYENGAR S.S. 2012. The discriminating consumer: Product proliferation and willingness to pay for quality. In: Journal of Marketing Research, roč. 49, č. 1, str. 39 - 49
- BROWN D., WILSON S. 2012. The Black Book of Outsourcing: How to Manage the Changes, Challenges, and Opportunities. John Wiley & Sons, 2012, 384 str. ISBN 0470421525
- DI FOGGIA G., BECCARELLO M. 2021. Market Structure of Urban Waste Treatment and Disposal: Empirical Evidence from the Italian Industry. In: Sustainability, roč.13, č. 13, str. 7412 – 7424. ISSN 2071-1050
- DIJKGRAAF E., GRADUS R. 2006. Collusion in the Dutch Waste Collection Market. In: Local government studies, roč. 33, č. 4, str. 573 – 588
- DIJKGRAAF, E., GRADUS, R. 2013. Cost advantage cooperations larger than private waste collectors. In: Applied Economics Letters, roč.20, č. 7, str. 702–705
- GEYSKENS I., STEENKAMP E. M., KUMAR, N. 2006. Make, buy, or ally: a transaction cost

theory meta-analysis. In: *Academy of Management Review*, 2006, roč. 49, č. 3, str. 519 – 543

GRADUS R., SCHOUTE M., DJIKGRAAF E. 2018. The effects of market concentration on costs of local public services: empirical evidence from Dutch waste collection. In: *Local government studies*, roč. 44, č. 3, str. 1 – 19. ISSN 0300-3930

HARLAND C., KNIGHT L., LAMMING R., WALKER H. 2005. Outsourcing: assessing the risks and benefits for organisations, sectors and nations. In: *International Journal of Operations & Production Management*, roč. 25, č. 9, str. 831 – 850. ISSN 0144-3577

HIRSCH W. Z. 1991. *Privatizing Government Services: An Economic Analysis of Contracting by Local Governments*. Los Angeles: Institute of Industrial Relations, Publications Center, University of California, 1991

KEANE C., MARX J., RICCI E. 2001, Percieved outcomes of public health privatization: A national survey of local health department directors, In: *Millbank Quarterly*, roč. 79, č. 1, str. 115–37. ISSN 0887-378X

MASSARUTTO A. 2007. Municipal waste management as a local utility: Options for competition in an environmentally-regulated industry. In: *Utilities policy*, roč. 15, č. 1, str. 9 – 19. ISSN 0957-1787

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ B. 2020. Kontrahovanie služieb vo verejnom sektore–skúsenosti v Slovenskej a Českej republike. Masarykova univerzita nakladateľství, 2020.

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ B., MALIŠOVÁ D., MURÍNOVÁ K. 2022a. The Market Concentration as the Public Services Contracting Out Efficiency Factor at the Local Government Level: The Case of Slovakia." *International Conference on Computational Science and Its Applications*. Cham: Springer International Publishing, 2022.

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ B., MALIŠOVÁ D., MURÍNOVÁ K. 2022b. Market Restrictions of Contracting Out the Public Service at the Municipal Level. *International Conference on Applied Economics*. Cham: Springer International Publishing, 2022.

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ B., SIČÁKOVÁ-BEBLAVÁ, E. 2008. Transakčné náklady a kontrahovanie verejných služieb. In *Lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť. Zborník z medzinárodného vedeckého seminára*. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB [CD Rom]. ISBN 978-80-969535-9-2.

NEMEC J. 2012. Kontrahovanie a outsourcing služieb vo verejnom sektore v SR a ČR. In: *Region Direct*, roč. 1, Banská Bystrica : Regionálne európske informačné centrum, str. 92-101.

NEMEC J., ŠUMPÍKOVÁ M., ORVISKÁ M., BUŠINA F., GREGA M. 2016. Transaction Costs in the Public Procurement: Selected Findings in Czech and Slovak Conditions. In: *The 10th International Days of Statistics and Economics*. Praha: Melandrium, 2016. str. 1749-1758. ISBN 978-80-87990-10-0.

- OHLSSON H. 2003. Ownership and production costs: Choosing between public production and contracting-out in the case of Swedish refuse collection, In: *Fiscal Studies*, roč.24, č. 4, str. 451–76. ISSN 1475-5890
- PARKER J. R., LEHMANN D. R. 2014. How and when grouping low-calorie options reduces the benefits of providing dish-specific calorie information. In: *Journal of Consumer Research*, roč. 41, č. 1, str. 213-235.
- PAVEL J., SLAVÍK J. 2017. The relationship between competition and efficiency of waste-collection services in the Czech Republic. In: *Local government studies*, roč. 44, č. 2, str. 275 – 296
- PAVEL J., VITEK L. 2016. Transaction costs of the Czech public procurement. In: *IRSPM Hong Kong conference*, 2016
- PERUNOVIĆ Z., PEDERSEN J. L. 2007. Outsourcing Process and Theories. In: *POMS 18th Annual Conference*, Dallas, 2007, 18 str.
- PETERSEN, O. H., HJELMAR, U., VRANGBÆK, K. 2018. Is contracting out of public services still the great panacea? A systematic review of studies on economic and quality effects from 2000-2014. In: *Social Policy and Administration*, 2018, roč. 52, č. 1, str. 130 – 157. ISSN 0144-5596
- RHO E. 2013. Contracting revisited: Determinants and consequences of contracting out for public education services. In: *Public Administration Review*, roč. 73, č. 2, str. 327–37. ISSN 0033-3352
- SALISBURY L. C., FEINBERG F. M. 2012. All things considered? The role of choice set formation in diversification. In: *Journal of Marketing Research*, roč. 49, č. 3, str. 320-335.
- SIMÕES, P., CRUZ, N. F., MARQUES, R. C. 2012. The performance of private partners in the waste sector. In: *Journal of Cleaner Production*, roč. 29–30, str. 214–221. ISSN 0959-6526
- SOUKOPOVÁ J., MALÝ I. 2012. Vliv konkurence na výši výdajů na nakládání s odpady obcí Jihomoravského kraje. In: *Waste forum 2012*, roč. 2012, č. 4, str. 173 – 183. ISSN 1804-0195
- SOUKOPOVÁ J. MALÝ I., FICEK V. 2013. Má konkurenční prostředí vliv na výdaje obcí na nakládání s komunálním odpadem v ČR? In: *Waste forum*, roč. 2013, č. 4, str. 231 – 239. ISSN 1804-0195
- SOUKOPOVÁ J., VACEKOVÁ G. 2015. Competition and municipal waste management expenditure: Evidence from the Czech Republic Olomouc Region. In: *Scientific Papers of the University of Pardubice*, roč. 2015, č. 35, str. 128 – 138. ISSN 1211-555X
- WASSENAAR M., GROOT T., GRADUS R. 2013. Municipalities' Contracting Out Decisions: An Empirical Study on Motives. In: *Local government studies*, roč. 39, č. 3, str. 414 – 434. ISBN 9781317574361

Kontaktná adresa

Ing. Kristína Murínová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Katedra verejnej ekonomiky a regionálneho rozvoja, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela

Tajovského 10, Banská Bystrica, 975 90

Slovenská republika

kmurinova@umb.sk

TEÓRIA A PRAX VEREJNEJ SPRÁVY

Recenzovaný zborník príspevkov z 9. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov, 16. február 2024

Zostavovatelia: doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.
JUDr. Martina Kantorová, PhD.
Mgr. Viktória Ferková

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vydavateľstvo ŠafárikPress

Rok vydania: 2024
Počet strán: 231
Rozsah: 16,83 AH
Vydanie: prvé

ISBN 978-80-574-0365-4 (e-publikácia)

